

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2015 – 2019 Rotterdam

Meerjarenplan Onderwijshuisvesting

Gemeente Rotterdam
&
FOKOR

November 2014

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Doelstelling van het Integraal Huisvestingsplan 2015 – 2019.....	5
1.3 Samenhang met het Ambitiedocument Meerjarenplan Onderwijshuisvesting.....	5
1.4 Scope / afbakening.....	6
1.5 Status en houdbaarheid.....	6
2. UITGANGSPUNTEN EN ONTWIKKELINGEN	8
2.1 Ruimte voor talentontwikkeling.....	8
2.2 Kaders.....	8
2.3 Ontwikkelingen in onderwijsbeleid.....	9
2.4 Capaciteit van schoolgebouwen.....	10
2.4 Kwaliteit van schoolgebouwen.....	12
2.5 Andere rolverdeling in onderwijshuisvesting.....	14
3. ONDERWIJSHUISVESTINGSBEHOEFTE 2015 – 2025	16
3.2 Leerlingenprognoses 2015 - 2025.....	16
3.2 Capaciteit schoolgebouwen.....	16
3.3 Kwaliteit schoolgebouwen.....	17
3.4 Stand van zaken uitvoering Ambitiedocument Meerjarenplan Onderwijshuisvesting.....	18
4. INDICATIEVE INVESTERINGSAGENDA 2015 - 2019	20
4.1 Inleiding.....	20
4.2 Samenhang huisvestingsprogramma.....	20
4.3 Indicatieve investeringsagenda 2016.....	21
4.4 Indicatieve investeringsagenda 2017.....	22
4.5 Indicatieve investeringsagenda 2018.....	23
5. FINANCIËEL KADER	24

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Rotterdam heeft samen met de in de gemeente gevestigde schoolbesturen, de wens uitgesproken om de voorspelbaarheid van de huisvestingsbehoefte te verbeteren. Doel hiervan is om de huisvesting die voldoet op peil te houden en waar nodig in het gebouwenbestand een kwaliteits- en efficiëncyslag te maken ten behoeve van toekomstig gebruik.

Dit Integraal Huisvestingsplan 2015 – 2019 (IHP) is een grote stap in de concretisering van de bovenstaande wens. In dit IHP is een indicatieve investeringsagenda voor de periode 2015 – 2019 opgenomen, waarin is aangegeven welke schoolpanden op welk moment worden aangepakt. De indicatieve investeringsagenda biedt duidelijkheid voor zowel schoolbesturen als gemeente, waarmee de voorspelbaarheid dus aanzienlijk is verbeterd.

Verder zijn in dit IHP uitgangspunten, kaders en ontwikkelingen geschetst op het gebied van onderwijshuisvesting. Het voorgaande IHP 2013 – 2015 voldeed wat dat betreft niet meer.

1.2 Doelstelling van het Integraal Huisvestingsplan 2015 – 2019

De gemeente heeft een zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Om een goede afweging te kunnen maken voor de invulling hiervan is dit IHP opgesteld. Het integraal huisvestingsplan heeft tot doel:

- Vastleggen van gezamenlijke ambities;
- Inzicht verschaffen in de huidige kwaliteit van de onderwijshuisvesting;
- Inzicht verschaffen in de huisvestingsbehoefte op lange termijn;
- Inzicht verschaffen in de meerjarenbegroting en –investeringen;
- Inzicht verschaffen in wat gemeente en schoolbesturen van elkaar kunnen verwachten.

Door dit IHP ontstaat er beter inzicht in toekomstige ontwikkelingen ten aanzien van onderwijshuisvesting. Zodoende kan beter worden gestuurd op efficiënt gebruik van gebouwen.

Uitgangspunt van dit IHP is dat op alle Rotterdamse scholen onderwijs wordt gegeven van goede kwaliteit, gericht op talentontwikkeling en begeleiding op maat. De ambitie is om de onderwijsresultaten in Rotterdam verder te verhogen. De manier waarop scholen zijn gehuisvest, draagt hieraan bij.

1.3 Samenhang met het Ambitiedocument Meerjarenplan Onderwijshuisvesting

In maart 2014 is het Ambitiedocument Meerjarenplan Onderwijshuisvesting door het college van B&W vastgesteld. Hierin zijn – samen met de schoolbesturen – ambities vastgelegd op het gebied van onderwijshuisvesting. De ambities zijn:

1. Elk schoolbestuur met overcapaciteit verlaagt dit voor 2019 tot onder de streefcapaciteit.
2. Schoolbesturen verminderen het aantal kleine PO-scholen (die 3 jaar of langer onder de opheffingsnorm liggen).
3. Schoolbesturen en gemeente streven naar een optimale spreiding van het (speciaal) basisonderwijs over de stad. Passend onderwijs voor alle kinderen is hierbij het uitgangspunt.
4. Schoolbesturen verminderen het aantal kleine afdelingen in het VO (die 3 jaar of langer onder de opheffingsnorm liggen).
5. Ten minste 32 aandachtspanden van de lijst van 146 afstoten.
6. Passend binnen de gemeentelijke financiële kaders, worden de investeringen in de resterende 114 (146 – 32) panden en uitbreidingen uitgezet in een planning die loopt tot en met 2025.

7. Meer investeren in onderwijshuisvesting.

FOKOR – de organisatie van de gezamenlijke schoolbesturen – heeft aangegeven meer tijd nodig te hebben voor het concretiseren van plannen die bijdragen aan de bovengenoemde ambities. Ook de benodigde zorgvuldige afstemming met de medezeggenschapsraden van betreffende scholen vergt tijd. Omdat deze plannen er nog niet zijn, zijn deze ook niet verwerkt in dit IHP. FOKOR en gemeente Rotterdam benutten de periode tot maart 2015 om bovengenoemde ambities te concretiseren en uit te werken in een plan van aanpak. De absolute prioriteit ligt bij de sluiting van kleine scholen in het primair onderwijs en van locaties opgenomen in de lijst van 146 aandachtspanden. Het uitgewerkte plan van aanpak wordt bestuurlijk vastgesteld.

Overigens is er wel enige vooruitgang geboekt bij de realisatie van de ambities uit het Ambitiedocument Meerjarenplan Onderwijshuisvesting. Dit wordt in hoofdstuk 3 beschreven.

Er worden dus twee parallelle sporen bewandeld. Op het ene spoor worden ambities door en met FOKOR en de individuele schoolbesturen verder uitgewerkt en geconcretiseerd. Op het andere spoor wordt gestart met de uitvoering van de indicatieve investeringsagenda zoals opgenomen in dit IHP. In de indicatieve investeringsagenda zijn dan ook alleen schoollocaties opgenomen waarvan zeker is dat deze geen rol spelen in de uitwerking van de ambities uit het ambitiedocument.

1.4 Scope / afbakening

Het IHP betreft de onderwijshuisvesting van in totaal 305 scholen¹ voor primair, voortgezet en (voortgezet) speciaal onderwijs in Rotterdam. Het IHP gaat over de periode 2015 tot en met 2019, met een doorkijkje naar de periode 2020 - 2025. Gymnastiekzalen maken geen deel uit van dit IHP. In nota uitgangspunten sportvoorzieningen is opgenomen dat directie Jeugd en Onderwijs, in samenwerking met directie Sport en Cultuur een meerjarenplan voor gym- en sportzalen gaat maken, gebaseerd op enerzijds de behoefte (vanuit bewegingsonderwijs en naschools gebruik) en anderzijds een beoordeling van de kwaliteit (technische, functioneel) van de gymzalen. In dit plan komen alle Rotterdamse gym- en sportzalen aan bod.

Dit IHP is gebaseerd op de cijfermatige analyses zoals opgenomen in het Ambitiedocument Meerjarenplan Onderwijshuisvesting (14MO02025 dd 13 maart 2014).

1.5 Status en houdbaarheid

Dit IHP is een uitvloeisel van de gemaakte afspraken tussen schoolbesturen en gemeente. Daarmee is het IHP niet vrijblijvend meer. Eventuele voorstellen om af te wijken van de afspraken zoals vastgelegd in dit IHP dienen goed onderbouwd te worden en te worden voorgelegd aan het Rotterdams Onderwijs Forum (ROF).

Het IHP is een inhoudelijk kaderstellend instrument. Daarnaast wordt de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Rotterdam toegepast, een procedureel kaderstellend instrument (kortweg: de verordening). In de verordening is de procedure voor de aanvraag van voorzieningen voor onderwijshuisvesting geregeld. Aanvragen zullen –via deze verordening- worden getoetst aan de uitgangspunten en doelstellingen van dit IHP.

Het IHP heeft een tijdshorizon 2015 tot en met 2019 maar is een dynamisch document. Om actueel te blijven vindt periodiek toetsing en waar nodig bijstelling van het plan plaats. Toetsing vindt plaats ten

¹ Dit betreft Brinnummers. Een school kan op meerdere locaties gehuisvest zijn.

aan zien van wetswijzigingen en onderwijskundige en maatschappelijke ontwikkelingen, prognoses en de gevolgen daarvan voor onderwijshuisvesting. Het moet een gezamenlijk document blijven dat houvast biedt voor eenieder, maar ook flexibel indien de omstandigheden hiertoe aanleiding geven.

2. UITGANGSPUNTEN EN ONTWIKKELINGEN

2.1 Ruimte voor talentontwikkeling

De Rotterdamse schoolbesturen werken vanaf de voor- en vroegschoolse educatie tot en met hoger beroepsonderwijs samen met de gemeente Rotterdam aan het vergroten van de onderwijskansen van leerlingen. Dit heeft tot doel de onderwijsresultaten van de Rotterdamse jeugd te laten toenemen en het voortijdig schoolverlaten terug te dringen.

Om de onderwijsresultaten te verhogen voeren de schoolbesturen en de gemeente gezamenlijk het Rotterdams Onderwijsbeleid (ROB) uit, gericht op het verbeteren van de onderwijsprestaties. Op basis van het ROB stelt de gemeente subsidies beschikbaar, die het onderwijs ondersteunen in het realiseren van de ambitie van dit ROB.

Omdat deze resultaatafspraken op en rond de school moeten worden gerealiseerd, hebben zij ook consequenties voor de wijze waarop de scholen zijn gehuisvest. Waar het gebouw het toelaat kan gemeente Rotterdam extra vierkante meters ter beschikking stellen ten behoeve van het ROB. Binnen die extra vierkante meters kunnen bijvoorbeeld ruimtes worden ingericht voor ontmoetingen met ouders, spreekkamers voor hulpverleners, en kunnen bovenschoolse activiteiten voor bijvoorbeeld kinderen die uitblinken of achterblijven worden georganiseerd. Bovenstaand leidt tot de volgende visie op onderwijshuisvesting:

De manier waarop scholen gehuisvest zijn, draagt maximaal bij aan de ontwikkeling van kinderen, omdat die voldoende ruimte geeft voor kwalitatief goed onderwijs, talentontwikkeling en begeleiding op maat.

2.2 Kaders

In Rotterdam worden de volgende kaders / uitgangspunten gehanteerd:

Verordening

De gemeentelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting is verankerd in onderwijswetgeving (Wet op het primair onderwijs (WPO), Wet op het voorgezet onderwijs (WVO), Wet op de expertise centra (WEC) en de Verordening Onderwijshuisvesting Rotterdam. In de Verordening zijn criteria opgenomen ten aanzien van capaciteit, ruimtebehoefte en het toekennen van voorzieningen als nieuwbouw en uitbreiding.

De ruimtebehoefte van scholen is gebaseerd op de leerlingentelling die jaarlijks op 1 oktober wordt verricht. Aan de hand van het aantal leerlingen is op basis van de wettelijke normen de ruimtebehoefte te berekenen voor het reguliere onderwijsproces. In de Verordening Onderwijshuisvesting Rotterdam worden deze wettelijke normen 'vertaald' naar de Rotterdamse praktijk. Ook worden tweejaarlijks leerlingenprognoses opgesteld. De prognoses geven de actuele ruimtebehoefte weer en de verwachte ontwikkeling in de komende jaren.

Waar het gebouw het toelaat krijgen schoolbesturen extra ruimte om het ROB te realiseren. Het primair onderwijs kan aanspraak maken op maximaal 10% extra ruimte en het voortgezet onderwijs op maximaal 5% extra. Dit percentage is gebaseerd op de ruimtebehoefte.

Daarnaast dient rekening te worden gehouden met zogenoemde frictieruimte. Deze is bepaald op maximaal 10% van de ruimtebehoefte. De frictieruimte is onder meer bedoeld om schommelingen in de ruimtebehoefte te kunnen opvangen.

Huisvestingsprogramma

Schoolbesturen kunnen bij de gemeente een aanvraag indienen voor de bekostiging van voorzieningen onderwijshuisvesting. Dit kan jaarlijks en de aanvraag dient uiterlijk op 15 oktober van het jaar voorafgaand aan het jaar van vaststelling van het betreffende programma te zijn ontvangen door het college. De aanvragen worden beoordeeld, waarbij wordt gekeken of er recht bestaat op en of uitvoering reeds noodzakelijk is. Op basis hiervan krijgt de aanvraag de status voorlopige toe- of afwijzing. Alle aanvragen, zowel de toe- en afwijzingen, worden vervolgens op basis van het oordeel van een prioriteit voorzien. Bij de vaststelling van het programma wordt gekeken of het beschikbaar gestelde budget voldoende is voor alle potentiële toekenningen. Indien het budget onvoldoende ruimte biedt, past de gemeente prioriteitscriteria toe, zoals vastgelegd in de verordening.

Begroting onderwijshuisvesting

De gemeente ontvangt via het gemeentefonds middelen van het Rijk voor het realiseren van onderwijshuisvesting. Gemeente Rotterdam heeft ca. € 66,5 mln. per jaar begroot (2015) voor onderwijshuisvesting (exclusief gymnastiek).

2.3 Ontwikkelingen in onderwijsbeleid

De gemeente heeft de wettelijke plicht om te zorgen voor adequate huisvesting van scholen. Hiermee heeft de gemeente de mogelijkheid om de kwaliteit van het onderwijs in Rotterdam goed te faciliteren. Op een aantal gebieden is het onderwijsbeleid in beweging, hetgeen kan leiden tot veranderingen in de huisvestingsbehoefte.

Voorschoolse educatie

Voorschoolse educatie (tot 4 jaar) wordt steeds meer gezien als een belangrijke schakel in de onderwijsketen. Door voorschoolse educatie aan te bieden op een peuterspeelzaal of kinderopvang (tot 4 jaar), maken kinderen een betere start in het basisonderwijs. Voorschoolse educatie is een basisvoorziening die 3 tot 5 dagdelen per week voor de leeftijdscategorie 2,5 tot 4 jaar wordt aangeboden. Om tot een volledig 'weekarrangement' te komen - naast de basisvoorziening – is het de bedoeling dat de resterende dagdelen worden verzorgd door reguliere kinderopvanginstellingen en peuterspeelzalen. Geredeneerd vanuit het kind geniet het de voorkeur dat de basisvoorziening, de opvang gedurende de rest van de week én het basisonderwijs op één locatie worden aangeboden. Nader onderzoek en overleg met betrokkenen, zoals de uitvoerders, is nodig om te bepalen of en hoe structureel kan worden voorzien in de benodigde ruimte voor voorschoolse educatie en hoe dit gefinancierd kan worden. Naar verwachting kan hier voor 1 juli 2015 – in samenspraak met schoolbesturen en uitvoerders - een besluit over worden genomen.

Passend onderwijs

Met de komst van het passend onderwijs is de organisatie en de zijn de geldstromen van extra ondersteuning voor kinderen die hier aanspraak op mogen maken, veranderd. Zo hebben de scholen de verantwoordelijkheid gekregen om voor alle kinderen die worden aangemeld een zo passend mogelijke plek te bieden. Een passende plek kan zijn op de eigen school of een plek op een andere school die het kind beter kan ondersteunen. Om aan alle kinderen daadwerkelijk een goede plek te kunnen bieden, zijn reguliere scholen en scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs (alleen cluster 3 en 4) (regionaal) gaan samenwerken in samenwerkingsverbanden. De samenwerkingsverbanden

hebben in een ondersteuningsplan vastgelegd hoe zij het passend onderwijs voor elk kind willen realiseren.

De inzet van passend onderwijs is om onder andere voorzieningen dichterbij de buurt te realiseren. Leerlingen dienen zo mogelijk 'thuisnabij' onderwijs aangeboden te krijgen. Het opnemen van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben kan tot gevolg hebben dat de schoolgebouwen moeten worden aangepast. De eventuele aanpassingen hebben een relatie met de beperking van de leerling en de ondersteuning die voor deze leerling nodig is.

Kleine scholen

Mede naar aanleiding van een advies van de onderwijsraad om kleine scholen met minder dan 100 leerlingen te sluiten, staat dit onderwerp weer volop in de belangstelling. Kleine scholen hebben veel overheadkosten (personeel, huisvesting) waardoor de kwaliteit van het onderwijs onder druk kan komen te staan. In het Ambitiedocument Meerjarenplan Onderwijshuisvesting zijn afspraken gemaakt om het aantal kleine scholen (onder de opheffingsnorm) verregaand terug te brengen.

2.4 Capaciteit van schoolgebouwen

Overcapaciteit

In de afgelopen jaren zijn in overleg met de schoolbesturen flink wat stappen gemaakt om de overcapaciteit terug te brengen. Ten opzichte van het voorgaande Integraal Huisvestingsplan (2013-2015) is het totaal aantal vierkante meters teruggebracht van 873.000 m² naar 838.000 m² op dit moment, een afname van ruim 35.000 m², oftewel 4%. Gemeente en schoolbesturen hebben beiden baat bij het terugbrengen van de overcapaciteit. Te grote schoolgebouwen zijn voor schoolbesturen immers relatief duur in de exploitatie. De gemeente kan – door bestaande gebouwen beter te benutten en overbodige gebouwen af te stoten – middelen vrijspelen die elders kunnen worden geïnvesteerd in de verbetering van het schoolgebouwen.

Per saldo is er in Rotterdam voor het onderwijs echter nog wel meer ruimte dan er nu én de toekomst nodig is (zie ook hoofdstuk 3). De overcapaciteit kan zijn ontstaan doordat in een wijk de bevolkingssamenstelling is veranderd naar een populatie met minder kinderen of als gevolg van veranderingen in de gewichtenregeling. Tegelijkertijd kunnen er op scholen of in wijken ook ruimtetekorten optreden. Om hier zo goed als mogelijk op te kunnen anticiperen maken de schoolbesturen jaarlijks een gezamenlijk capaciteitsplan. Het capaciteitsplan geeft aan hoe de beschikbare capaciteit zo optimaal mogelijk wordt benut. Op basis van het capaciteitsplan wordt vanuit gemeente en in overleg met de schoolbesturen naar de best passende huisvestingsoplossing gezocht.

Maatregelen om capaciteit te reduceren

Afbouwen (tijdelijke) inhuurlocaties, noodgebouwen, inhuurvergoedingen

In overleg met de schoolbesturen worden tijdelijke inhuurlocaties (waaronder noodgebouwen) en inhuurvergoedingen (uitgekeerd aan schoolbesturen die zelf een locatie inhuren) afgebouwd. Het mes snijdt aan twee kanten: niet alleen zullen hierdoor bestaande schoolgebouwen beter worden benut, maar het levert ook een relatief grote besparing op, aangezien inhuurlocaties over het algemeen duur zijn.

Bevorderen medegebruik

In geval van een ruimtetekort bij een school wordt er gekozen voor medegebruik bij een bestaande school in de nabije omgeving en/of wordt een oplossing gezocht in de gemeentelijk portefeuille maatschappelijk vastgoed. Uitbreiden met nieuwbouw en/of tijdelijke huisvesting is alleen een optie als andere mogelijkheden zijn uitgesloten.

Opheffen van inefficiënte huisvesting

Sommige scholen zijn op een inefficiënte wijze gehuisvest. Dit kan bijvoorbeeld inhouden dat een school over meerdere schoolgebouwen is gehuisvest, waardoor zij naar verhouding meer onrendabele vierkante meters heeft. Eén van de belangrijke opgaven is om het gebruik van schoolgebouwen te optimaliseren. De oplossing voor het aanpakken van deze inefficiënte situatie ligt niet per definitie in nieuwbouw van een school. Een school kan soms ook in zijn geheel gebruik maken van een ander gebouw dat beter past. In het kader van het IHP en op basis van ingediende leegstandsreductieplannen wordt per geval gekeken hoe om te gaan met inefficiënte huisvesting.

Verhuur aan derden

Als de overcapaciteit in een gebouw niet benodigd is voor de huisvesting van onderwijs, kan de ruimte worden verhuurd. Daarvoor is toestemming van gemeente Rotterdam benodigd. De verhuurde ruimte wordt dan in mindering gebracht op de overcapaciteit van de school. Hoe om te gaan met verhuur is beschreven in de regeling verhuur en medegebruik.

De menselijke maat

Bij nieuwbouw of uitbreiding van een schoolgebouw is het van belang dat de grootte van de school in overeenstemming is met het pedagogisch en didactisch klimaat, de veiligheid rond de school, het voedingsgebied en de locatiekeuze. Nieuwe en gerenoveerde schoolgebouwen kunnen een extra toestroom van leerlingen tot gevolg hebben, waardoor er al ruimtetekort kan ontstaan. Sterke groei van een school heeft tot gevolg dat op een of meer scholen in de omgeving een daling van het aantal leerlingen optreedt.

Sinds 2012 worden bij nieuwbouw of renovatie van een schoolgebouw vooraf afspraken gemaakt over de maximale omvang van het pand. Hierbij wordt rekening gehouden met de motie van Van der Hilst (2004-549). Deze motie roept op om al het mogelijke te doen om te bewerkstelligen dat Rotterdamse schoolgebouwen niet meer dan circa 600 leerlingen huisvesten. De Rotterdamse schoolbesturen geven aan dat een bepaalde schaalgrootte noodzakelijk is om tot een bedrijfseconomisch verantwoorde exploitatie van de school te komen. Dit kan op gespannen voet staan met de motie van Van der Hilst.

Efficiënt gebruik van schoolgebouwen

Van MFA naar.. ?

In de afgelopen jaren zijn diverse multifunctionele accommodaties (MFA'S) gerealiseerd. In een MFA worden verschillende maatschappelijke voorzieningen (dus niet alleen onderwijs) in de wijk onder één dak bijeen gebracht. Het realiseren en het beheren van MFA's is echter duurder en complexer dan van solitaire gebouwen. Omdat ook de inhoudelijke meerwaarde niet altijd duidelijk aangetoond kan worden, stagneert de komst van nieuwe MFA's. De toekomst lijkt te liggen in andere verschijningsvormen van maatschappelijk vastgoed, zoals campusachtige ontwikkelingen of door het vergroten van de schaal van gebouwen door het combineren van maatschappelijke en commerciële voorzieningen en eventueel woningbouw.

Ook ontstaat er een beweging van het gezamenlijk huisvesten van instellingen die een nauwe inhoudelijke samenwerkingsrelatie hebben. Integrale Kindcentra zijn hier een goed voorbeeld van. Scholen worden gehuisvest samen met andere scholen en/of partners waarmee zij samenwerken. Dit kunnen partners zijn in de doorgaande leerlijn, zoals een peuterspeelzaal en een basisschool die gezamenlijk een programma voor voor- en vroegschoolse educatie verzorgen, of een vmbo en mbo die op inhoud samenwerken. In overleg met schoolbesturen en andere partners, zoals bijvoorbeeld woningcorporaties, faciliteert de gemeente kansrijke nieuwe verschijningsvormen van maatschappelijke vastgoed.

Gebruik van schoolgebouwen

Buiten de reguliere onderwijstijden ('s avonds, in het weekend en in vakanties) kunnen schoolgebouwen gebruikt voor activiteiten op sociaal-maatschappelijk, welzijns- of sociaal-cultureel gebied. Hiermee wordt het gebouw optimaal benut en kunnen scholen hun positie in de wijk versterken. Er lijken nog mogelijkheden te liggen om meer en vaker schoolgebouwen voor maatschappelijke activiteiten in te zetten. Samen met schoolbesturen zullen in 2015 de (on)mogelijkheden in beeld worden gebracht.

Spreiding van scholen

In Rotterdam wordt gestreefd naar een evenwichtige spreiding van levensvatbare scholen over de stad. Voor het basisonderwijs is het belangrijk om dicht bij de doelgroep gehuisvest te zijn. En andersom is een basisschool een belangrijke voorziening voor een wijk. Er moet voldoende aanbod zijn van verschillende concepten en denominaties, passend bij de wensen van de inwoners in een wijk/gebied.

Ten aanzien van de spreiding van scholen in het voortgezet onderwijs heeft het RPO (regionaal planningsoverleg) een belangrijke rol. Scholen in het voortgezet onderwijs bepalen op regionaal niveau met elkaar hoe de onderwijsvoorzieningen binnen de sector vorm krijgt. In gezamenlijkheid met regionale schoolbesturen wordt een vijfjarenplan rondom het aanbod opgesteld. In een dergelijk plan wordt de bestaande situatie vergeleken met de door de besturen gewenste situatie. Hierin kunnen ook afspraken over spreiding of clustering van scholen gemaakt. Voor het voortgezet onderwijs is goede bereikbaarheid per openbaar vervoer en fiets van belang. De gemeente heeft de taak om – daar van toepassing – de gemaakte afspraken te faciliteren.

2.4 Kwaliteit van schoolgebouwen

Basiskwaliteitsniveau bij nieuwbouw en renovatie

Samen met de schoolbesturen werkt de gemeente Rotterdam aan verdere verduurzaming van het scholenbestand. De basis hiervoor is gelegd in de toepassing van het programma en ambitie Frisse Scholen, waarin het duurzaam bouwen en renoveren is verankerd. Bij nieuwbouw en renovatie wordt een basiskwaliteitsniveau gehanteerd, waarin maatregelen ter verbetering van het binnenmilieu en energiebesparende maatregelen zijn opgenomen. Dit is vastgelegd in de volgende stukken die samen de basis vormen voor het Programma van Eisen (PvE) voor scholenbouw:

Wet- en regelgeving en bouwprocesafspraken:

- Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Rotterdam;
- Leidraad Bouwprojecten, gemeente Rotterdam;

Binnenklimaat, Energie en Duurzaamheid:

- Programma van Eisen Frisse Scholen, Agentschap NL
- Programma en ambitie Frisse Scholen, Rotterdamse kwaliteit vastgesteld in samenwerking met schoolbesturen.

Kwaliteit:

- Duurzame kwaliteitsrichting Huisvesting voor Primair Onderwijs, HEVO;
- Duurzame kwaliteitsrichting Huisvesting voor VO-scholen, HEVO;

Onlangs hebben VNG en PO-raad de 'Kwaliteitsstandaard Scholenbouw' gepresenteerd. In deze kwaliteitsstandaard worden niet de wettelijke eisen, maar het gebruikersbelang als uitgangspunt genomen. Voor het Voortgezet Onderwijs en het Speciaal Onderwijs wordt nog aan een kwaliteitsstandaard gewerkt. Zodra deze zijn gepresenteerd, zal worden bezien of en hoe deze in Rotterdam toegepast kunnen worden.

Frisse en duurzame scholen

Met de schoolbesturen werkt de gemeente Rotterdam aan de verdere verduurzaming van het scholenbestand. De basis hiervoor is gelegd in de toepassing van het Rotterdamse ambitieprofiel Frisse Scholen, waarin het duurzaam bouwen en renoveren is verankerd. Uitgangspunt is dat elke nieuw te bouwen of te renoveren school voldoet aan het Rotterdamse ambitieprofiel. Voor bestaande scholen is het predicaat 'Frisse School' ontwikkeld. Hiermee is expliciet uitwerking gegeven aan de ambitie om het binnenmilieu op scholen te verbeteren. De kern van dit predicaat is dat met een beperkte inzet de meest kostenefficiënte gezondheidswinst wordt behaald en is gericht op meer frisse lucht in de schoolgebouwen.

Daarnaast loopt het programma 'Rotterdamse Groene Gebouwen'. Hierin worden schoolgebouwen aangepakt (de zogeheten Green Deal). Doel hiervan is het budgetneutraal toepassen van een combinatie van energiebesparende maatregelen en het verbeteren en besparen op regulier onderhoud.

Onderhoud

Vanaf 2015 ontvangen schoolbesturen in het primair onderwijs de middelen voor onderhoud en aanpassingen rechtstreeks van het rijk, en niet meer via de gemeente². Bij het voortgezet onderwijs was dit al het geval. Dit betekent dat met ingang van 2015 alle schoolbesturen het (binnen- en buiten) onderhoud en aanpassingen aan hun gebouwen betalen met de lumpsumvergoeding die zij hiervoor van het rijk ontvangen. De gemeente heeft hier geen rol meer in.

Tot en met 2014 is de gemeente nog verantwoordelijk voor de bekostiging van het buitenonderhoud en aanpassingen in het primair onderwijs. De overheveling van het onderhoud brengt een viertal veranderingen met zich mee, die voor 2015 geregeld dienen te zijn:

1. Schoolpanden waarvan de gemeente nog juridisch eigenaar is, worden zoveel mogelijk overgedragen aan de schoolbesturen. Hierdoor ontstaat een heldere rolverdeling ten aanzien van de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van het vastgoed. Uiteraard behoudt de gemeente het economisch claimrecht. Daarnaast is er een mogelijkheid dat schoolpanden niet aan schoolbesturen worden overgedragen en dat er met de gemeente andere afspraken over het verrekenen en uitvoeren van onderhoud worden gemaakt. Deze afspraken worden vastgelegd in een overeenkomst.
2. Ten aanzien van schoolpanden die door de gemeente worden gehuurd van derden (bijvoorbeeld noodgebouwen, maar ook enkele MFA's) maken gemeente en schoolbesturen afspraken over de verrekening van het onderhoud.

² Het onderhoud van gymnastiekzalen in het primair onderwijs wordt niet overgeheveld.

3. Op basis van de resultaten van de onderhoudsmonitor (zie verder) maken gemeente en schoolbesturen in het Primair Onderwijs afspraken over het op orde brengen van (eventueel achterstallig) onderhoud en de financiële afwikkeling daarvan.
4. De bekostiging van het onderhoud van gymzalen in PO-schoolpanden wordt geregeld via de beleidsregel bekostiging gymlokalen ('klokurenvergoeding').

De gemeente is gebaat bij een goed onderhouden pand. Alle schoolbesturen (voor primair, speciaal en voortgezet onderwijs) zijn verplicht het schoolgebouw, het terrein, alsmede de roerende zaken waarvoor bekostiging wordt genoten, behoorlijk te gebruiken en te onderhouden als een goed huisvader. Verwaarlozing van gebouwen mag geen reden zijn voor groot onderhoud of nieuwbouw op kosten van de gemeente.

Onderhoudsmonitor

Ook al ligt de verantwoordelijkheid voor het onderhoud vanaf 2015 volledig bij de schoolbesturen, de gemeente blijft betrokken als financier van schoolgebouwen. Vanuit dat perspectief heeft de gemeente baat bij helderheid over de onderhoudsconditie waarin het door de gemeente gefinancierde gebouwenbestand zich bevindt. De Rotterdamse gemeenteraad vindt dit ook en heeft in december 2011 een motie aangenomen, waarin wordt opgeroepen tot de inrichting van een onderhoudsmonitor voor alle schoolgebouwen in Rotterdam. De eerste onderhoudsmonitor van de Rotterdamse schoolgebouwen is eind 2014 opgeleverd. Vanaf 2015 zal de monitor periodiek worden herhaald.

2.5 Andere rolverdeling in onderwijshuisvesting

De rolverdeling tussen gemeente en schoolbesturen met betrekking tot onderwijshuisvesting is aan het veranderen. Met de overheveling van het buitenonderhoud in het primair onderwijs als volgende stap, verschuift het zwaartepunt van onderwijshuisvesting steeds meer van gemeente naar de schoolbesturen. Daarnaast doen andere partijen hun intrede in het huisvestingsproces en nemen traditionele rollen over. Het palet van mogelijkheden en partijen die huisvesting kunnen realiseren is daarmee verder toegenomen. Dit betekent dat zowel de gemeente als schoolbesturen een helder beeld moeten hebben van de rol en verantwoordelijkheid die ze hebben (of willen nemen) ten aanzien van onderwijshuisvesting. Gemeente en schoolbesturen in Rotterdam staan open voor nieuwe mogelijkheden, kansen en/of partijen die bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van onderwijshuisvesting.

Nieuwe spelers

In de afgelopen jaren zijn diverse onderwijsvoorzieningen in Rotterdam gerealiseerd door of in samenwerking met woningcorporaties. Vanuit hun betrokkenheid bij wijken realiseren corporaties voorzieningen voor hun bewoners. Vanwege een afnemend investeringsvermogen trekken de corporaties zich echter steeds meer terug op hun kerntaken. Landelijk oriënteren de pensioenfondsen zich op het actief investeren in voorzieningen voor kinderen middels het oprichten van een investeringsfonds (Nationale Investerings Instelling). Zodra deze plannen concreter zijn, wordt beoordeeld of dit investeringsfonds voor Rotterdam perspectief biedt.

Volledige doordecentralisatie onderwijshuisvesting

Het is voor schoolbesturen en gemeente mogelijk om afspraken te maken over volledige doordecentralisatie van onderwijshuisvesting. Onder 'volledige doordecentralisatie' wordt verstaan het overdragen van middelen én verantwoordelijkheden vanuit de gemeente aan schoolbesturen op het gebied van onderwijshuisvesting. De huidige landelijke wet- en regelgeving op het gebied van onderwijshuisvesting biedt de mogelijkheid om dit te doen; hiervoor is geen wetswijziging nodig.

De gemeenteraad van Rotterdam heeft een motie 'Bezint eer ge begint' (2011-3811) aangenomen, die het college vraagt om alvorens tot doordecentralisatie over te gaan de financiële consequenties en de opvattingen van de schoolbesturen te inventariseren. Om dit goed in beeld te krijgen wordt hiertoe een businesscase uitgewerkt met een aantal schoolbesturen die volledige doordecentralisatie overwegen. Op basis van deze businesscase zal door schoolbesturen en gemeente worden besloten hoe dit een vervolg kan krijgen.

3. ONDERWIJSHUISVESTINGSBEHOEFTE 2015 – 2025

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de onderwijshuisvestingsbehoefte voor de periode 2015 – 2025 beschreven. In essentie gaat het daarbij om twee zaken: aan de ene kant de groei/afname van het aantal leerlingen – de huisvestingsbehoefte - en aan de andere kant de beschikbare onderwijsruimte (kwantitatief) en de kwaliteit ervan (kwalitatief).

3.2 Leerlingenprognoses 2015 - 2025

De ontwikkeling van de Rotterdamse bevolking is een belangrijke indicator voor de groei of afname van het aantal leerlingen in het Rotterdamse onderwijs. In 2012 heeft de afdeling OBI³ (voorheen COS) van de gemeente Rotterdam een bevolkingsprognose voor Rotterdam uitgebracht. Hieruit blijkt dat de Rotterdamse bevolking van 616.000 in 2012 toeneemt tot ca. 660.000 inwoners in 2030. Het aantal Rotterdammers in de leeftijd van 0 tot 19 jaar neemt toe van ruim 136.000 in 2012 naar ruim 141.500 in 2025. De vooruitzichten voor het primair en voortgezet onderwijs ten aanzien van de aanwas zijn daarmee in ieder geval positief.

De bevolkingsprognose is als basis gebruikt voor het opstellen van de leerlingenprognoses voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs. Uit het onderstaand totaaloverzicht blijkt dat het aantal leerlingen in de periode 2015 – 2025 naar verwachting licht gaat groeien tot bijna 94.000 in 2025. Grootste groeier is het primair onderwijs, terwijl het speciaal onderwijs naar verwachting min of meer stabiel blijft.

Leerlingenprognoses voor Rotterdam

	2015	2020	2025	% verschil 2015–2025
Primair onderwijs (incl. speciaal basisonderwijs)	53.008	55.125	55.054	3,9%
Voortgezet onderwijs	34.417	34.236	34.623	0,6%
(voortgezet) Speciaal onderwijs	4.168	4.188	4.185	0,4%
Totaal Rotterdam	91.593	93.549	93.862	2,4%

In de leerlingenprognoses wordt specifiek per school aangegeven hoe het leerlingaantal zich ontwikkeld en geeft daarmee inzicht in de toekomstige ruimtebehoefte voor de betreffende school.

3.2 Capaciteit schoolgebouwen

De Rotterdamse scholen hebben op dit moment gezamenlijk ruim 838.000 m² in gebruik. Bij het bepalen van de toekomstig benodigde onderwijscapaciteit moet uiteraard ook rekening worden gehouden met de groei of krimp van het aantal leerlingen. In onderstaand overzicht is aangegeven wat – op grond van de leerlingenprognoses - de *maximale* ruimtebehoefte in de periode 2015 – 2025 per onderwijstype is. Dit ligt op ruim 658.000 m².

³ OBI staat voor Onderzoek en Business Intelligence. Dit is het voormalige COS (Centrum voor Onderzoek en Statistiek van gemeente Rotterdam).

In Rotterdam wordt extra ruimte voor het Rotterdams Onderwijsbeleid (ROB) toegerekend⁴ en wordt gerekend met 10% frictieruimte. De som van de maximale ruimtebehoefte, de maximale ROB-ruimte en de maximale frictieruimte is de streefcapaciteit. Deze ligt op ruim 771.000 m².

Het saldo is het verschil tussen de streefcapaciteit en de ruimte die scholen nu in gebruik hebben. Dit saldo is de overcapaciteit die op dit moment in de scholen aanwezig is. Over alle onderwijstypen in Rotterdam heen, bestaat een overcapaciteit van meer dan 67.000 m².

Streefcapaciteit per onderwijstype (in m²)

Schoolsoort	Gebruik	Maximale ruimtebehoefte tm 2025	ROB-ruimte	Frictie	Streefcapaciteit	Saldo (overcapaciteit)	% overcapaciteit
Primair Onderwijs (incl. SBO)	437.006	337.214	33.721	33.721	404.657	32.349	7%
(voortgezet) Speciaal Onderwijs	63.472	58.186	0	5.819	64.005	-533	-1%
Voortgezet Onderwijs	338.197	262.922	13.146	26.292	302.360	35.837	11%
TOTAAL	838.675	658.322	46.868	65.832	771.022	67.653	8%

Uit het overzicht blijkt ook een licht – te verwachten - tekort in het speciaal onderwijs indien met de maximale frictieruimte wordt gerekend. Het rekenen met deze frictieruimte geeft echter geen recht op uitbreiding.

Let op: de totale overcapaciteit van 67.653 m² is een gesaldeerd totaal. De werkelijke overcapaciteit ligt op 83.666 m². In deze tabel zijn hierop de berekende tekorten per school⁵ (door meerekenen van maximale ROB- en frictieruimte) in mindering gebracht.

Verhuur

In de streefcapaciteitstabel is (nog) geen rekening gehouden met verhuur. Schoolbesturen worden geacht toestemming te vragen bij de gemeente voor verhuur aan derden. Op basis van verleende toestemmingen worden verhuurde vierkante meters in mindering gebracht op de overcapaciteit. Tot op heden is voor bijna 12.200 m² toestemming voor verhuur aangevraagd.

3.3 Kwaliteit schoolgebouwen

Rotterdam telt circa 650 schoolgebouwen voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs. Om te kunnen bepalen waar in de nabije toekomst investeringen in de verbetering van de kwaliteit van de gebouwen nodig zijn, is samen met de schoolbesturen een selectie gemaakt van 146 zogenaamde aandachtspanden. Dit zijn schoolpanden waarvoor aanwijzingen bestaan dat deze panden kwalitatief niet meer voldoen en waar dus investeringen (vervangende nieuwbouw, renovatie, aanpak op onderdelen) nodig zijn. Deze 146 aandachtspanden zijn beoordeeld op een groot aantal criteria, en op rangorde geplaatst. Op plaats 1 staat het schoolgebouw waarvan de kwaliteit het minst voldoet en op plaats 146 het gebouw wat van deze 146 gebouwen kwalitatief het beste is. Het overzicht van de betreffende panden is opgenomen in het ambitiesdocument meerjarenplan onderwijshuisvesting.

Van de schoolgebouwen die *niet* in de selectie van 146 aandachtspanden zijn opgenomen, mag worden aangenomen dat de kwaliteit van het gebouw - over het geheel genomen - voldoende is.

⁴ De extra ruimte voor ROB bedraagt 10% van de ruimtebehoefte voor het Primair Onderwijs en 5% voor het Voortgezet Onderwijs

⁵ Een school wordt gedefinieerd door het BRIN-nummer.

Uiteraard blijft er op onderdelen altijd wel verbetering aan een pand mogelijk. Voor zover de gemeente voor bekostiging hiervan verantwoordelijk is, kan door het schoolbestuur een aanvraag op het reguliere huisvestingsprogramma worden ingediend.

Naar een indicatieve investeringsagenda

De lijst met 146 panden is de belangrijkste input om te komen tot de indicatieve investeringsagenda voor de komende jaren. Omdat het praktisch en financieel niet mogelijk is om alle panden direct en tegelijkertijd aan te pakken, is ervoor gekozen om de meest urgente panden in een indicatieve investeringsagenda op te nemen. Het overzicht van de 50 projecten waar het om gaat is opgenomen in de indicatieve investeringsplanning in hoofdstuk 4.

Panden die *niet* in de indicatieve investeringsplanning zijn opgenomen, maar wel in de lijst met 146 aandachtspanden, spelen een rol bij de nog op te leveren nadere uitwerking van de ambities uit het ambitiedocument. Een aantal van deze panden wordt nog afgestoten. Voor de panden die uiteindelijk niet worden afgestoten, worden na de afloop van dit Integraal Huisvestingsplan, nieuwe investeringsplannen worden gemaakt.

3.4 Stand van zaken uitvoering Ambitiedocument Meerjarenplan Onderwijshuisvesting

Ten opzichte van de situatie zoals beschreven in het Ambitiedocument Meerjarenplan Onderwijshuisvesting zijn de volgende resultaten geboekt:

Uitgangspunten

Bij de samenstelling van de Ambitiedocument Meerjarenplan Onderwijshuisvesting is door de schoolbesturen een aantal punten naar voren gebracht die nadere uitwerking behoeven. Deze punten hebben vooral betrekking op de wijze waarop de beschikbare capaciteit, uitgedrukt in vierkante meters, wordt bepaald. Concreet gaat het om de bruto/nettoverhouding van schoolgebouwen, panden die in volledig eigendom zijn van schoolbesturen en uitbreidingen gefinancierd door schoolbesturen zelf. Over deze onderwerpen zijn/worden afspraken gemaakt en vastgelegd in de verordening onderwijshuisvesting. Naar verwachting kan dit leiden tot een vermindering van de beschikbare capaciteit van enkele duizenden vierkante meters, waarmee ook de overcapaciteit wordt teruggebracht.

Daarnaast hebben niet alle schoolbesturen zich kunnen herkennen in de cijfers met betrekking tot de overcapaciteit zoals gepresenteerd in het Ambitiedocument Meerjarenplan Onderwijshuisvesting. Naar aanleiding daarvan zijn er zogenaamde verificatiegesprekken gehouden, waarbij de registraties van gemeente Rotterdam in G4net en schoolbesturen zijn geverifieerd. Dit heeft tot een enkele aanpassingen geleid.

Tussentijds resultaten

Met de uitvoering van het huisvestingsprogramma 2015 en de indicatieve investeringsagenda (zie hoofdstuk 4) worden grote stappen gemaakt in de realisatie van de ambities:

In de komende jaren worden ca. 90 schoolgebouwen onder handen genomen, met een huidige omvang van bijna 175.000 m². Onderhanden nemen betekent dat de gebouwen sloopnieuwbouw krijgen, duurzaam worden gerenoveerd óf dat panden worden afgestoten. Op dit moment is bekend dat – bij benadering – 50.000 m² aan schoolgebouwen zal worden afgestoten. Dit zijn ca. 30 panden, waaronder ook kleinere locaties zoals noodgebouwen. In de meeste gevallen worden de scholen die in deze panden zijn gehuisvest, ondergebracht in andere, bestaande schoolgebouwen of in een enkel geval meegenomen in een project zoals opgenomen in de indicatieve investeringsplanning. De verwachting is dat uiteindelijk 100.000 tot 120.000 m² sloopnieuwbouw of duurzame renovatie nodig

zal zijn⁶. Ten opzichte van de huidige omvang van de 'onder handen te nemen panden' zou daarmee uiteindelijk minimaal 55.000 m² oppervlakte worden gereduceerd.

Ten opzichte van de lijst van 146 aandachtspanden, zoals opgenomen in het ambitiedocument, betekent dat er een aanpak ligt tot nummer 81 uit deze lijst. Van deze lijst met 146 aandachtspanden worden er ca. 25 panden afgestoten.

Daarnaast liggen er op dit moment afspraken met de schoolbesturen om 4 kleine scholen (langer dan 3 jaar onder de opheffingsnorm) op te lossen. Dit gebeurt via inhuizing en samenvoegen van locaties.

Deze tussentijdse resultaten zijn gebaseerd op afspraken met schoolbesturen hierover, en de effecten van uitvoering van het huisvestingsprogramma 2015 en de indicatieve investeringsagenda. Het betreft een momentopnam. Als er nieuwe, aanvullende afspraken met schoolbesturen worden gemaakt, kunnen de resultaten veranderen.

⁶ Dat hangt in sterke mate af van de ruimtebehoefte (leerlingprognoses) van de school. Met name door sloopnieuwbouw is het mogelijk om schoolgebouwen met een overmaat te vervangen door een kleiner, beter passend gebouw

4. INDICATIEVE INVESTERINGSAGENDA 2015 - 2019

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk is een indicatieve investeringsagenda opgenomen voor 2016, 2017 en 2018. De investeringen voor het jaar 2015 zijn vastgelegd in het Huisvestingsprogramma 2015. In de indicatieve investeringsplanning zijn 50 projecten opgenomen. Er zijn projecten van gemaakt omdat een aantal adressen uit de lijst van 146 aandachtspanden in samenhang moet worden aangepakt. De volgorde van de projecten is gebaseerd op de rangorde van de lijst met 146 aandachtspanden. De indicatieve investeringsplanning bepaalt de volgorde waarin projecten in de komende jaren kunnen worden uitgevoerd.

Zoals eerder aangegeven is de verwachting is dat voor deze 50 projecten uiteindelijk circa 100.000 tot 120.000 m² sloopnieuwbouw of duurzame renovatie noodzakelijk is⁷. Op basis van een gemiddelde investering van € 1.800,- per m² schoolgebouw⁸ komt dit neer op een investeringssom van in totaal 180 tot 216 miljoen euro. In de begroting onderwijshuisvesting is dekking gevonden voor het doen van investeringen ter waarde van 200 miljoen euro in de periode 2015 tot en met 2019. Dit betekent dat op dit moment niet is uit te sluiten dat de laatste van de 50 projecten getemporiseerd zullen moeten worden.

4.2 Samenhang huisvestingsprogramma

Schoolbesturen hoeven voor deze 50 projecten geen aanvraag op het Huisvestingsprogramma meer in te dienen. Dit gebeurt voor deze 50 projecten automatisch op grond van dit Integraal Huisvestingsprogramma. Gemeente Rotterdam neemt contact op met het schoolbestuur als aanvullende informatie nodig is. Ook het aanvragen van eventueel uitstel op het moment dat dit noodzakelijk is, gebeurt automatisch voor deze 50 projecten. In het jaar voorafgaand aan de opname op het Huisvestingsprogramma kan gemeente Rotterdam een bouwvoorbereidingskrediet beschikbaar stellen, zodat de planvorming alvast start.

Zoals gebruikelijk wordt er elk jaar een Huisvestingprogramma opgesteld, waarin ook de projecten voor dat betreffende jaar zijn opgenomen. Dit Huisvestingsprogramma wordt met de schoolbesturen afgestemd via het formele 'op overeenstemming gericht overleg'. Met betrekking tot het voortgezet onderwijs zullen de investeringen in onderwijshuisvesting mede worden beoordeeld op basis van de afspraken die in het RPO zijn gemaakt.

Of projecten daadwerkelijk kunnen worden bekostigd, hangt van een aantal factoren af:

- Andere aanvragen op het Huisvestingsprogramma met een hogere prioriteit conform de bepalingen uit de Verordening Onderwijshuisvesting (o.a. capaciteitstekorten);
- Bereiken bekostigingsplafond. Deze ligt op 50 miljoen investeringen per jaar voor 2015, 2016, 2017 en 2018 en 10 miljoen investeringen met ingang van 2019..

⁷ Dit inclusief de projecten zoals opgenomen op het Huisvestingsprogramma 2015.

⁸ Hierbij is ervan uitgegaan dat de helft van de oppervlakte duurzaam wordt gerenoveerd en de andere helft nieuwbouw betreft. De investering komt dan neer op gemiddeld € 1.800,- per m². Indien er verhoudingsgewijs voor meer nieuwbouw wordt gekozen, nemen de gemiddelde kosten per m² toe.

4.3 Indicatieve investeringsagenda 2016

Nr	Projectnaam	Adres	Naam school	Bestuur	Gebied	Toelichting
0	Melanchthon Kralingen	Oude Dijk	Melanchthon Kralingen	CVO	Kralingen-Crooswijk	Toezegging voor nieuwbouw op locatie Assendelfstraat 7-9
1	Mytyschool De Brug / Tytyschool	Beoogde locatie: Icarusstraat	Mytyschool / Tytyschool	BOOR	Hillegersberg-Schiebroek	Nieuwbouw vanwege capaciteitstekorten. Icm Rijndam
2	PAC - VO	Nachtegaalplein 53	Nieuw Zuid - Hugo de Groot	BOOR	Charlois	VO deel van de Promise Academy. Is een ontwikkeling met PO deel Promise Academy.
3	KC IJsselmonde	Groene Tuin 301	De Groene Palm	BOOR	IJsselmonde	KC IJsselmonde. Af te stoten panden: Groene tuin 301, Oosterhagen 251, Palmentuin 10, Heindijk 20, Oldenoord 81.
4	Finlandia	Brigantijnstraat 46	Finlandia	BOOR	Delfshaven	
5	Da Costa	Johannes Brandstraat 3-7	Da Costa	PCBO	Feijenoord	Overeengekomen met PCBO: maximale ruimtebehoefte 1.500 m ² .
6	Pniel	Sandelingplein 25	Pniel	PCBO	Feijenoord	Overeengekomen met PCBO: maximale ruimtebehoefte cf omvang huidige gebouw.
7	Albert Schweitzer	Jan Steenstraat 30	Albert Schweitzer	RVKO	Overschie	Herhuisvesting Albert Schweitzer rond een schoolplein. Ook Baanweg 20 en Jan Steenstraat 34 wordt hierin betrokken.
8	Dirk Consterstraat 31	Dirk Costerstraat 31	De Verbinding Waterlelie SBO Leeflang	BOOR	Prins Alexander	BOOR is hoofdgebruiker van deze locatie
9	PAC - PO	Fazantstraat 107	De Kameleon	BOOR	Charlois	Promise Academy PO. Af te stoten panden: Fazantstraat 107, Carnissedreef 2, Landmanstraat 2 en Quakstraat 76
10	Samsam	Moliereweg 629	Samsam	BOOR	IJsselmonde	
11	Fridtjof Nansen	Nansenplaats 4-6	Fridtjof Nansen	BOOR	Prins Alexander	
12	Oscar Romero	Isaac Hubertstraat 151	Oscar Romero	RVKO	Kralingen-Crooswijk	
13	Thorbecke	Tattistraat 13	Thorbecke Roncalli	BOOR	Prins Alexander	
14	Stephanus	Asserweg 360	St. Stephanus	RVKO	Hillegersberg-Schiebroek	
15	Accent Pro	Van Alkemadestraat 6-7	Accent Pro	CVO	Kralingen-Crooswijk	
16	Nicolaas / Logemansschool	Korfmakersstraat 127	Nicolaas	RVKO	Delfshaven	Pand Korfmakerstraat wordt afgestoten. Nicolaas verhuist naar te renoveren Schiedamseweg 280 - 282, zodra Logemansschool is verhuist.
17	De Kring / De Pilot	Merkelbachstraat 6-8	de Kring de Pilot	BOOR	Prins Alexander	

4.4 Indicatieve investeringsagenda 2017

18	Heer Bokelcollege	Heer Bokelweg 260	Heer Bokelcollege	Yulius	Delfshaven	
19	Fatima	Schoolstraat 18	Fatima	RVKO	Hillegersberg-Schiebroek	Renovatie Larikslaan 190. Schoolstraat 18 wordt afgestoten
20	De Horizon	Goudkruid 105	De Horizon	RVKO	Prins Alexander	
21	Jan Antonie Bijlo	Rodaristraat 31-33	Jan Antonie Bijlo	BOOR	Prins Alexander	
22	Minister Marga Klompé	Robert Kochplaats 346-348	Minister Marga Klompé	RVKO	Prins Alexander	
23	De Korf	Korfmakersstraat 80	De Korf	BOOR	Delfshaven	
24	De Archipel	Jan Ligthartstraat 10	De Archipel	BOOR	Feijenoord	
25	Olympiacollege	Olympiaweg 395	Nieuw Zuid	BOOR	IJsselmonde	Samenvoeging met VSO Herenwaard onderzoeken om ruimte te creëren voor KC IJsselmonde. Boor neemt nog beslissing
26	Vrije School Vredenhof	Vredenhofweg 30	Vrije school Vredenhof	ST.VRIJESCH	Kralingen-Crooswijk	
27	Recon	Dordtsestraatweg 472	Reconvalescentenschool	BOOR	Feijenoord	
28	Willeboerschool	Hillegondastraat 25	Willeboerschool	BOOR	Hillegersberg-Schiebroek	In combinatie met Hillegondastraat 19
29	Plevier	Plevier 97-99	Plevier	BOOR	Hoogvliet	
30	De Kleine Wereld	Taborstraat 40-42	De Kleine Wereld	BOOR	Kralingen-Crooswijk	
31	Dalton Overschie	Abtsweg 77	Dalton Overschie	BOOR	Overschie	
32	Pierre Bayle	Alberta Wellingpad 6	Pierre Bayle	BOOR	Kralingen-Crooswijk	
33	Shri Saraswati	Blokmakersstraat 46	Shri Saraswati	ST. HINDOE	Delfshaven	Blokmakerstraat 46 wordt afgestoten. Alternatief onderzocht.
34	De Vier Leeuwen	Goudseweg 15	De Vier Leeuwen	BOOR	Kralingen-Crooswijk	

4.5 Indicatieve investeringsagenda 2018

35	Tarcisius	Margrietstraat 15	Tarcisius	RVKO	Hillegersberg-Schiebroek	In combinatie Johan de Witlaan 5-9; zelfde school.
36	IBN-i-Sina	Zegenstraat 120	IBN - i - Sina	SIPOR	Charlois	Zegenstraat afstoten, verhuizing naar de Quackstraat 76.
37	Eduard van Beinum	Bizetlaan 2	Eduard van Beinum	BOOR	Hillegersberg-Schiebroek	
38	De Globe	Zwartewaalstraat 38	De Globe	BOOR	Charlois	
39	Andries van der Vlerk	Aalreep 22-24	Andries van der Vlerk	BOOR	Hoogvliet	
40	Over de Slinge	Krabbendijkestraat 243	Over de Slinge	BOOR	Charlois	
41	IBN-i-Sina / Bogerman / Zonnehoek	Overijselsestraat 49	IBN - i - Sina	SIPOR	Feijenoord	In combinatie met Hollandsestraat 74 en Stichtseplein 3
42	Kralingse School	Rozenburglaan 27	Kralingsche School	VER.KRAL	Kralingen-Crooswijk	
43	Bavokring	Willem Ruyslaan 17	Bavokring	RVKO	Kralingen-Crooswijk	
44	Prinses Margriet	Sportlaan 80	Prinses Margrietschool	PCBO	IJsselmonde	
45	Tuinstad Schiebroek	Abeelweg 225	Tuinstad Schiebroek	BOOR	Hillegersberg-Schiebroek	
46	Het Kompas	Spijkenissestraat 15	Het Kompas	GPOWN	Charlois	
47	Elout van Soeterwoude	Voetjesstraat 8	Elout van Soeterwoude	PCBO	Charlois	
48	De Mare	Fichtestraat 7	De Mare	BOOR	Feijenoord	
49	Arentschool	Jaffahof 75	Arent	K&O	Kralingen-Crooswijk	Op HVP 2018
50	Dominicus	Noorderhavenkade 45	Dominicus	RVKO	Noord	

5. FINANCIËEL KADER

Hieronder wordt een lange termijn begroting voor onderwijshuisvesting weergegeven. In deze begroting is uitgegaan van een investeringsniveau van € 50 miljoen per jaar in de periode 2015 tot en met 2018, en € 10 miljoen vanaf 2019. Deze investeringen komen tot uitdrukking in de stijgende huursom. Uit onderstaande begroting blijkt dat er vanaf 2021 tekorten optreden. Deze tekorten worden vanaf 2021 uit algemene middelen gedekt. Financiële middelen die tot en met 2020 overblijven op het product onderwijshuisvesting komen ten gunste van de algemene middelen.

Meerjarenbegroting onderwijshuisvesting (bedrag * € 1.000,-)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Begroting 2015										
Saldo product onderwijs huisvesting	66.469	67.452	67.586	73.060	73.060	73.060	73.060	73.060	73.060	73.060
baten										
regeling verhuur en medegebruik	-1.027	-1.027	-1.027	-1.027	-1.027	-1.027	-1.027	-1.027	-1.027	-1.027
Totaal Baten	-1.027	-1.027	-1.027	-1.027	-1.027	-1.027	-1.027	-1.027	-1.027	-1.027
lasten										
apparatuurlasten	1.912	1.914	1.914	1.914	1.914	1.914	1.914	1.914	1.914	1.914
schade	450	450	450	450	450	450	450	450	450	450
planvoorbereiding	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500
Uitvoeringskosten meerjarenplan	2.000	1.500								
huisvestingsprogramma (expl)	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
overig	2.350	2.350	2.350	2.350	2.350	2.350	2.350	2.350	2.350	2.350
huursom prijspeil 2015	53.888	55.373	57.317	59.897	63.584	64.850	67.552	69.413	70.545	70.502
indexering prijspeil huursom	-551	-529	-614	-728	-856	-998	-1.131	-1.298	-1.477	-1.600
Totaal lasten	64.549	65.558	65.917	68.383	71.942	73.066	75.635	77.329	78.282	78.116
Saldo baten en lasten	63.522	64.531	64.890	67.356	70.915	72.039	74.608	76.302	77.255	77.089
Verskil saldo product in begroting 2015 en saldo baten en lasten	2.947	2.921	2.696	5.704	2.145	1.021	-1.548	-3.242	-4.195	-4.029

Onderstaand wordt de begroting toegelicht:

Saldo product onderwijs: in de begroting 2015 is een bedrag voor onderwijshuisvesting opgenomen. Dit is exclusief € 6 mln benodigd voor bewegingsonderwijs. De baten komen voort uit de **regeling verhuur en medegebruik**. Schoolbesturen die verhuren aan derden, krijgen de kapitaalslasten doorberekend.

Voor **apparatuurlasten, schade, planvoorbereiding en overige** zijn gelijkblijvende bedragen gereserveerd. In de post **uitvoeringskosten meerjarenplan** zijn bedragen gereserveerd om de uitvoering van het meerjarenplan mogelijk te maken, bijvoorbeeld ten behoeve van tijdelijke huisvesting of gebouwaanpassingen.

De post **huisvestingsprogramma** heeft betrekking op de kosten die au fonds perdu aan de schoolbesturen worden uitbetaald, zoals bijvoorbeeld voor eerste inrichting of huurvergoedingen. Dit worden ook wel exploitatiekosten genoemd.

De grootste kostenpost is de **huursom**. Dit is de kostprijsdekkende huur die cluster Stadsontwikkeling doorberekent aan de begroting onderwijshuisvesting voor schoolpanden. De huursom loopt in de loop der jaren op, als gevolg van de gedane investeringen. Tussen het moment van beschikken van investeringen en de daadwerkelijke stijging van de huur zit de voorbereidings- en bouwtijd – een periode van enkele jaren. In de huursom is rekening gehouden met afgegeven beschikkingen tot en met het huisvestingsprogramma 2014 en vervolgens met een investeringsniveau van € 50 miljoen per jaar in de periode 2015 tot en met 2018, en € 10 miljoen vanaf 2019. De ontwikkeling van de huursom ligt lager dan in de begroting 2015 is vastgesteld. Dit wordt veroorzaakt door vertraging in de oplevering van huisvestingsprojecten (en dus ook vertraging in de verhoogde doorbelasting van de huur) en door strakke sturing op leegstandsreductie.

Op de huursom wordt indexatie doorberekend. Om deze kosten te kunnen dekken besluit het college jaarlijks of de **indexering op de huursom** wordt gedekt.